

JERUSALEM - GLIMT fra det 19. århundrede

Protestantisk mission i Jerusalem

I begyndelsen af det 19. århundrede fandtes der ingen protestantisk mission i Jerusalem. Det ændrede sig i forrige århundrede. Kristen mission blev en meget dynamisk gruppe i Jerusalem.

De første missionærer

De første protestantiske missionærer kom til Jerusalem i 1820'erne, udsendt af London-Selskabet. I 1825 kom den første læge, George Dalton, som døde kort tid efter af sygdom. I januar 1826 kom danskeren Hans Nicolajsen, der var udsendt af samme selskab. Som missionær og kirkebygger har han indskrevet sig i Jerusalems historie.

I 1820'erne havde missionen sine store vanskeligheder, fordi man ikke officielt var anerkendt af myndighederne og derfor ikke havde nogen retslig status. Under det egyptiske styre i 1830'erne fik den protestantiske mission tilladelse til at oprette uddannelsesinstitutioner, opføre bygninger og begynde sin missionsaktivitet.

For Nikolajsens vedkommende betød det, at han først for alvor kunne slå sig ned i Jerusalem i begyndelsen af 1830'erne. I den mellemliggende tid var han ofte på rejse i Syrien og Egypten og missionerede blandt jøderne dér.

De første biskopper

Den første protestantiske biskop i Jerusalem var den jødiskfødte dr. Alexander. Han døde allerede fire år efter sin tiltræden og blev efterfulgt af Samuel Gobat, der virkede indtil sin død i 1879. I størstedelen af denne periode – og til 1887 – var der et forenet protestantisk bispedømme i Jerusalem, som englænderne og tyskerne var blevet enige om. Men en del tyskere blev mere og mere utilfredse over det engelske præg, som missionens institutioner fik, således at det forenede bispedømme ophørte i 1887.

Christ Church bygges

Grundstenen til Christ Church, der ligger inden for Jaffaporten, blev lagt i 1841. På grund af forskellige vanskeligheder, tog

Fra kirkerummet i Christ Church. Med hebraiske bogstaver står der: »Gør dette til ihukommelse af mig.«

byggeriet lang tid, og kirken kunne først indvies i 1849.

Hans Nicolajsen var i London i 1836, hvor han havde forelagt sin bestyrelse planen om at bygge en protestantisk kirke, hvor der skulle prædikes på hebraisk, så jøderne kunne få evangeliet at høre på deres modersmål. Under sit besøg i London blev Nicolajsen ordineret i den engelske kirke, hvorefter han vendte tilbage til Jerusalem.

Efter en besværlig byggeperiode stod kirken færdig i 1849. Den var ikke blot den første protestantiske kirke i Jerusalem, men også den første større moderne bygning. Udsmykningen med hebraiske skriftord og symboler i kirken vidner om, at den skulle bruges for at missionere blandt jøder. Men der blev også holdt gudstjeneste på engelsk og andre sprog.

Missionshospital

I forbindelse med at der blev

udsendt læger – flere af dem var kristne jøder – blev der oprettet klinikker, og i 1844 blev det første protestantiske hospital oprettet. Det lå ikke langt fra det jødiske kvarter. Hospitalet var i tre etager. Det havde i midten af 1850'erne 36 senge. I nærheden af hospitalet lå et apotek. Hans Nicolajsen var også foregangsmand her. I slutningen af 1830'erne havde han skrevet til London-Selskabets bestyrelse: »Vores plan er at oprette noget, der måske kan vokse til et hospital. Bliv ikke alarmeret over navnet »hospital«. Vi har ikke planer om at oprette et palads sådan som hospitalet i London...«.

Skolevirksomhed

Biskop Alexander fik oprettet en skole for børn allerede i 1843. Men skolevirksomhed er for alvor knyttet til biskop Gobats navn. Foruden almindelige skoler for drenge og piger blev der også oprettet erhvervs-

Af Kai Kjær-Hansen

Hovedkilde: Yehoshua Ben-Arieh, **Jerusalem in the 19th century, The Old City**, Jerusalem-New York 1984.

8. afsnit

1. Provinsbyen
2. Set fra byportene
3. Dagligt liv
4. Vandproblemer
5. Jødiske grupperinger
6. Synagoger og yeshivot
7. Grædemuren
8. Protestantisk mission
9. Jødiske reaktioner på mission
10. På vej ud af Jerusalem

skoler for unge mænd og kvinder. De fleste institutioner, såvel som missionærernes hjem, var beliggende på Sionbjerget, ikke langt fra Christ Church.

Mens jøder, de gamle kirker og muslimer samlede sig om de steder, der var hellige for dem, havde protestanterne ikke noget helligsted i Jerusalem. Men det ser alligevel ud til, at de har grupperet sig omkring den nybyggede Christ Church, og dér dannede et slags protestantisk »kvarter«. Og når de senere gik uden for murene, var det kun til det nærliggende Sionsbjerg. Her erhvervede man sig bl.a. en kirkegård, hvor Hans Nicolajsen blev begravet i 1856.

Også den tysk-protestantiske mission etablerede sig med diakonissehus eller hospital og skolevirksomhed. I slutningen af det 19. århundrede blev den store tyske kirke bygget, ikke langt fra Gravkirken. Det er i det tilstødende Korstarerkapel, at de danske gudstjenester afholdes i dag.

Havde missionen fremgang?

I næste artikel skal vi se på, hvordan jøder i Jerusalem reagerede imod den protestantiske mission. Den blev følt ikke blot som en konkurrent, men som en fjende.

Jødiske kilder hævder, at til trods for Jerusalems vækst fra 2.000 jøder i begyndelsen af det 19. århundrede til 11.000 i 1860'erne, og til trods for at mange af jøderne var fattige og syge, var det samlede antal jøder, der modtog kristentroen i denne periode ikke mere end omkring hundrede.

Det er muligt, at dette tal er korrekt. Stort er det ikke, når man tænker på de mange penge, der blev brugt. Alligevel var den indsats, der blev gjort, ikke forgæves. Gennem Christ Church og anden virksomhed blev det sagt, at kristentroen også er noget for jøder.

Hertil kan lægges, at de sociale institutioner, som fulgte i den protestantiske missions kølvand, udfordrede andre samfund, både de gamle kirker og ikke mindst det jødiske samfund, til at gøre noget ved hospitals- og skolevirksomhed.

Det kommer vi nærmere ind på i næste artikel.

Bed om fred over Jerusalem og om, at flere jøder må komme til tro på Jesus som Messias.

Nyt medlem i præstefamilien i Jerusalem

Den 28. august fik Israelsmissionens udsendinge i Jerusalem familieforøgelse, idet Bodil F. Skjøtt fødte en søn, som hedder Stephan.

Vi gratulerer! En uge efter deltog moderen og sønnen i et redaktions-

møde for det engelsksprogede tidsskrift Mishkan, som beskæftiger sig med jødemission, og som Bodil F. Skjøtt er engageret i.

Begge opførte sig pænt på redaktionsmødet – forlyder det fra Jerusalem.

